

הערכת תרומת מיזמי קרן שלם בתקופת סגר הקורונה הראשון

(שחל בחודשים מרץ-מאי 2020)

תקציר מנהלים

מוגש ע"י מכלול

יחידת הערכה ומחקר

קרן שלם

מכלול - יחידת הערכה ומחקר

קרן שלם לפיתוח שירותים לאדם עם
מוגבלות שכלית התפתחותית
ברשויות המקומיות

חוקרת ראשית: ד"ר עדי לוי-ורד
עוזרת מחקר: גב' נגה חן

שותפות לתהליך הערכה:

ריבה מוסקל, מנכ"ל, קרן שלם

מיקי כהן, סמנכ"ל פיתוח פיזי, קרן שלם

שרון גנות, מנהלת ידע ומחקר, קרן שלם

תמנע גבאי-מרקביץ, מנהלת פיתוח מקצועי, קרן שלם

יפה גבריאלי, מנהלנית מערכות מידע, קרן שלם

אוגוסט, 2020

קרן שלם/2020/2020-236-890

תקציר מנהלים

במהלך מרץ- אפריל 2020, עם התפשטותה של מגפת הקורונה בישראל וכניסת אזרחי המדינה לסגר הראשון בביתם, הוציאה קרן שלם לפועל מספר יוזמות על מנת לסייע למשפחות המתמודדות עם קרוב משפחה בעל מוגבלויות שונות (מש"ה או מוגבלויות אחרות) וכן על מנת לתמוך באנשי המקצוע מהתחום וללוותם בסיוע למשפחות בתקופה זו.

היוזמות שיצאו לפועל והוערכו על ידי יחידת הערכה ומחקר של קרן שלם 'מכלול' כלול:

1. **"מענק עידוד לתקופת הבידוד"** - מענק כספי לרשויות המקומיות לטובת ציוד פנאי למשפחות של אנשים עם מש"ה ומוגבלויות אחרות. המענק הועבר ל-230 רשויות המקומיות אשר נענו לקול הקורא שהפיצה קרן שלם ([מענק קורונה - מיזם עידוד לתקופת הבידוד](#)).

היוזמה הוערכה בעזרת סקר מקוון לנציגי הרשויות המקומיות אשר פנו לקבלת המענק והסתייעו בקרן שלם גם בעבר (71 רשויות השיבו מתוך 181) וכן רשויות אשר פנו לקבלת המענק וזו הפעם הראשונה אשר מסתייעים בקרן (18 רשויות השיבו מתוך 50). מטרתו של הסקר הייתה להבין כיצד נחשפו לאפשרות לקבלת המענק, אילו תרומות נוספות התרחשו בעקבות קבלתו, מה היו צרכי הרשויות בתקופת הקורונה ומה הסוגיות שיעסיקו אותם בתחום בעתיד וכן לבסוף להבין האם נחשפו ליוזמות נוספות של הקרן ומה דעתם על אלו. כמו כן, להעריך מדוע רשויות מקומיות מסוימות אינם פנו לסיוע הקרן שלם בעבר.

עיקרי ממצאים של הערכת מענק לבידוד:

✚ כ-55% אחוז מהמשיבים הינם מנהלי מחלקה לשירותים חברתיים וכ-34% מהם הינםרכזי תחום מש"ה ומוגבלויות במחלקה לשירותים חברתיים. 95% מהם שמעו על המענק דרך קבלת מייל בנושא וכ-70% מהמשיבים דיווחו כי מי שהניע את הבקשה לקבלת המענק הינו מנהל המחלקה לשירותים חברתיים.

✚ המשיבים דיווחו כי בעקבות המענק התרחשו תרומות נוספות אשר נסובו סביב: חיזוק הקשר ושיתוף הפעולה בין המשפחות למחלקת הרווחה ו/או הרשות, שיתופי פעולה עם מתנדבים והפעלתם, שיתופי פעולה בתוך הרשות עצמה, הכרת תודה והערכה מצד המשפחות, תרומות מתורמים נוספים, המשך הליווי והסיוע מהרשות, ואף שיתופי פעולה עם גופים מחוץ לרשות.

✚ המשיבים דיווחו כי צרכי הרשויות בתקופת הסגר הראשון, נסובו סביב: כוח אדם לליווי האוכלוסייה וסיוע בתוך הבתים, ציוד למשפחות (לתקשורת מרחוק ועבור פעילויות פנאי), צורך בפעילויות פנאי לאנשים עם מש"ה ומשפחותיהם, הפוגה ואוורור למשפחות, מענה רגשי הדרכה ותמיכה במשפחות וכן יצירת תחושת שייכות קהילתית, סיוע כלכלי וסיוע ברכישת מצרכים ומזון למשפחות, סיוע למשפחות מרחוק ועוד.

✚ הסוגיות המרכזיות והצרכים בהן הרשויות יעסקו בהן בעתיד בעיני המשיבים הינן: תמיכה למשפחות ומערך הפוגה למשפחות, הרחבת המענה לפעילויות ופנאי, הרחבת המענים הרגשיים, גיוס כוח אדם ומתנדבים, פיתוח מענים לאוכלוסייה, הנגשת שירותים מקוונים, מענה לאוכלוסייה בשעת חירום, אספקת אמצעי קשר טכנולוגיים, רכישת ציוד וסיוע כלכלי גמיש ומהיר, קשר עם גורמים קהילתיים ומיפוי האוכלוסייה, הקמת קבוצת עמיתים למקצוע ושיפוץ מבנים ייעודיים.

בעלי התפקידים מהרשויות אשר פנו לסיוע הקרן בפעם הראשונה, דיווחו כי הסיבות שבגינן לא פנו לסיוע הקרן בעבר עוסקות בין השאר באי חשיפה או נגישות מספקת לפעילות ותמיכת קרן שלם, מספר מצומצם של אוכלוסיית מקבלי השירות ברשות, חוסר של שירותים בתחום הצרכים המיוחדים ברשות וכן עומס המחלקה ברשות.

לבסוף, נשאלו בעלי התפקידים לאילו יוזמות נוספות של קרן שלם, מלבד המענק, נחשפו הרשויות. כמחצית מהמשיבים, דיווחו כי נחשפו להרצאות המקוונות בנושא התנהגות מאתגרת וכן לאתר "שלם בשבילכם". רבע מהמשיבים נחשפו לקבוצת ה-WhatsApp המקצועית ו-15% מהמשיבים נחשפו למארז כלי ההדרכה לאנשי מקצוע וכן למסמך העקרונות השיתופי לבניית משחקי רשת לאנשים עם מ"ה. 4 מהמשיבים דיווחו כי לא נחשפו ליוזמות הנ"ל.

באופן כללי, חלק מהמשיבים ציינו כי המענים היו משמעותיים וקלעו לצרכים שהמשרד זימן, ללא בירוקרטיה מיותרת. יחד עם זאת, עלה הצורך בבניית תשתית בבתי המשפחות על מנת לאפשר פעילות מקוונות מכיוון שישנן משפחות שאין להן גישה לאמצעים מקוונים, שאין להם אמצעי קצה כגון מחשבים וטאבלטים או/ו זקוקים להדרכה לשם הפעלתם. כמו כן, עלתה הטענה כי ליוזמות המקוונות אין נגיעה לחברה החרדית.

2. הרצאות מקוונות בנושא התנהגות מאתגרת (בשיתוף מייסדת תכנית "התערבות מכילה" - גב' ליז מאיר וייל ומרצה מטעם התכנית - גב' נורית ענתי) - קיום הרצאות מקוונות בשני נושאים למשפחות ואנשי מקצוע שרצו בכך ונרשמו מראש: **'ציאה מקו העימות'** ו- **'התמודדות עם התנהגות מאתגרת בימי הקורונה בשיטת התערבות מכילה - מודל המיכל'**.

כשלב הכנה לקראת השתתפות בהרצאות, התבקשו המשתתפים, למלא שאלוני קדם הרצאה באופן מקוון בעת הרישום (78 משיבים בקרב בני המשפחה ו-119 אנשי מקצוע אשר נרשמו להרצאות). זאת על מנת, לקבל מספר נתוני רקע על המשתתפים הצפויים ולהבין איזה מידע ירצו לקבל במהלך ההרצאות.

כמו כן, על מנת להעריך את תרומת ההרצאות, התבקשו המשתתפים למלא שאלוני משוב באופן מקוון בסיומן (11 משיבים בקרב בני המשפחה ו-13 אנשי מקצוע שלקחו חלק בהרצאות).

עיקרי ממצאים של הערכת ההרצאות המקוונות:

כשליש מבני המשפחה, קיבלו את המידע על ההרצאות מהורים אחרים וכ-25% מעו"ס מהרווחה. במקביל, בקרב אנשי המקצוע כרבע מהמשיבים קיבלו את המידע על ההרצאות מעו"ס מהרווחה וכרבע קיבלו את המידע ממנהל המסגרת. מרבית המשיבים קיבלו את המידע על ההרצאות באמצעות ה-WhatsApp.

השאלות שעניינו את המשפחות ואנשי המקצוע על מנת לקבל תשובה עליהן במהלך ההרצאות, עסקו בעיקר בדרכים להתמודדות עם התנהגויות מאתגרות ומצבים רגשיים, כיצד להנהיג שגרת יום בתקופת הסגר ולעודד לפעילות, כיצד להסביר לאדם עם מ"ה על הקורונה והבידוד החברתי ואיך לספק מענה לאי הוודאות שבתקופה זו, כיצד להתמודד עם יחסים/עימותים בין האחים בבית המשפחה, כיצד לתמוך רגשית ולימודית במשפחות וכן כיצד לתת מענה לקושי ולתסכול של ההורים.

מרבית המשיבים (בני משפחה ואנשי מקצוע) שלקחו חלק בהרצאות, דיווחו כי תרומת ההרצאה הייתה רבה, משך ההרצאה היה מתאים וכי ההרצאה הייתה ברורה וממוקדת. כמו כן, כלל המשיבים בקרב המשפחות דיווחו כי ירצו להשתתף בהרצאות נוספות וכך גם מרביתם של אנשי המקצוע.

3. פתיחת קבוצת WhatsApp "שלם בשבילכם" לאנשי מקצוע בתחום המש"ה - מטרת הקבוצה הייתה העברת מסרים רלבנטיים לתקופת הסגר בצורה מהירה ואפקטיבית. בקבוצה 140 חברים. הערכת התרומה נעשתה באמצעות סקר שנשלח לאנשי הקבוצה בקבוצת הווטסאפ שנפתחה. על הסקר השיבו 40 חברים.

עיקרי ממצאים של הערכת פתיחת קבוצת הווטסאפ:

כשליש מהמשיבים דיווחו כי הקבוצה תרמה להם במידה רבה וקרוב למחצית מהמשיבים דיווחו כי הקבוצה תרמה להם במידה בינונית. כמו כן, המשיבים ציינו כי ניתן להעלות את מידת התרומה של הקבוצה על ידי הוספת תכנים ומידע על חדשנות טכנולוגית. המשיבים היו מעוניינים למצוא בקבוצה בעיקר רעיונות נוספים לפעילויות והפעלות לאנשים עם מש"ה, שאלות ודיונים מקצועיים, פרסום אירועים מקצועיים וקבלת ידע אקדמי ומנהלי.

4. הקמת אתר האינטרנט "שלם בשבילכם" עבור אנשים עם מוגבלויות (הוקם הודות לתרומת חברת 'או-אם-2' ונבנה בסיוע חברת 'Idan Bar') - העלאת [אתר "חודי"](#) ונגיש עבור אוכלוסיית האנשים עם מש"ה, בו רוכזו תכנים שנאספו מרחבי הרשת בשפה פשוטה. האתר עלה לאוויר בתחילת אפריל 20'. על מנת לנתח את אפיון הנכנסים לאתר ואפיון הצרכים, בוצע ניתוח של מאפייני השימוש באתר בעזרת Google Analytics ע"י צוות קרן שלם ונעשתה השוואה בשתי נקודות זמן במהלך אפריל 20' ובמהלך אוגוסט 20' (לאחר כ-4 חודשים).

עיקרי ממצאים של הערכת הקמת אתר שלם בשבילכם:

נמצא כי כ-74% מהכניסות לאתר מתבצעות מהסמארטפונים וכי מרבית הצפייה היא בעמודי המשחקים והפעילות המשותפת. עם עליית האתר לאוויר, היו באתר כ-180 פריטי מידע. לאחר כ-4 חודשים היו כמעט פי 2 פריטים באתר. כמו כן, חלה עלייה של כמעט פי 1.5 דפים שהוצגו באתר. במהלך תקופה זו, הייתה קפיצה של פי 1.3 במספר הביקורים באתר וכן עלייה קלה בזמן הביקור הממוצע באתר.

לסיכום,

מענקי הקורונה לרשויות היו מיזם ממוקד של קרן שלם, שנתן מענה מהיר לצרכים של הרשויות בתחילת המשבר. מחקר ההערכה שבוצע ע"י צוות "מכלול" - יחידת הערכה ומחקר הפנימית של הקרן, חשף את ההשפעה הרחבה של מיזמי הקרן לעת הזו - נוצרו שיתופי פעולה בתוך גורמים ברשות ומחוצה לה, כולל גיוס משאבים נוספים. התחזק הקשר של מח' הרווחה עם המשפחות. מיזמי

הקורונה אפשרו גם לרשויות קטנות, שבהן לא פועלות מסגרות של אנשים עם מש"ה, ליהנות ממשאבי הקרן. הרשויות הציפו גם צרכים עתידיים ובראש הרשימה - הדרכה למשפחות ולמתנדבים והרחבת המענים לתעסוקה ושעות פנאי. התובנות מניעות את הנהלת הקרן והצוות, להמשיך ליזום מענים יצירתיים, גמישים ומגוונים, המתאימים לעת המיוחדת הזו וגם להמשיך ומיזמים נוספים.